

ACTUACIÓ EXTRAORDINÀRIA

Códi expedient: AE 24/19

Origen de l'actuació:

Petició formulada per la Direcció General de Modernització i Relacions amb l'Administració de Justícia de la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública per la qual se sol·licita a la Inspecció General de Serveis l'elaboració d'un diagnòstic del funcionament del Registre d'Unions de fet de la Comunitat Valenciana adscrit a aquesta direcció general, davant el retard acumulat en la tramitació dels expedients.

Objecte de l'actuació:

L'actuació s'ha dirigit a conèixer detalladament la gestió del Registre d'Unions de fet de la Comunitat Valenciana, amb la finalitat de detectar i analitzar els diferents aspectes de la mateixa que estan incidint en el seu funcionament i proposar les millores que, entre altres aspectes, agiliten la seua tramitació.

Naturalesa de l'actuació:

Investigació i informe

Data de remissió de l'informe:

10 de març de 2020

Resultats de l'actuació:

A continuació s'exposa un extracte de les conclusions i recomanacions emeses per la Inspecció General de Serveis.

Increment de sol·licituds

El nombre de sol·licituds d'inscripció en el Registre d'Unions de fet s'ha triplicat des de 2016, s'ha passat de 1.467 sol·licituds a més de 4.000, circumstància que dificulta la tramitació i fa necessària l'adopció de mesures sobre aquest tema.

Normativa vigent en la Comunitat Valenciana i mesures de control

No existeix una norma a nivell estatal comú per a totes les comunitats on es regulen els requisits d'inscripció en un registre d'unions de fet, la qual cosa provoca una disparitat de règims jurídics enfront de la regulació comuna de determinats drets als quals s'accedeix amb l'alta com a parella de fet en qualsevol registre administratiu.

La llei de la Generalitat és de l'any 2012 (Llei 5/2012, de 15 d'octubre) i conté quinze articles, dels quals deu van ser declarats inconstitucionals i nuls en 2016. Per part seua, la norma reglamentària és de 2002 (Decret 61/2002, de 23 d'abril), per la qual cosa no s'adapta al marc legal de referència, la qual cosa genera una certa inseguretat jurídica i no ofereix una regulació completa. Actualment és necessari fer un esforç interpretatiu per a identificar els preceptes que estan vigents, així com la seua aplicació pràctica, la qual cosa repercuteix negativament en el respecte exhaustiu de la finalitat perseguida per la norma i en la gestió a realitzar per part dels responsables de l'administració.

Des de l'aprovació de la llei de 2012 la prova de "convivència prèvia i de l'existència d'una relació d'afectivitat anàloga a la conjugal", que és la condició substantiva per a l'existència d'una unió de fet, s'ha reduït a una declaració de les parts. La inscripció en el registre comporta l'adquisició de drets de diversa índole. No obstant això, ni la llei ni el reglament, parcialment vigents, defineixen cap instrument que servisca a l'òrgan gestor del registre per a comprovar, d'alguna manera, la veracitat d'aquesta declaració, així com per al control sobre el compliment dels requisits una vegada haja sigut donada d'alta la unió de fet.

A la vista de l'exposat convindria valorar l'elaboració d'una nova regulació per a abordar qüestions transcendents com la naturalesa de la inscripció, els requisits, així com els controls associats, i el nou escenari jurídic-administratiu i tècnic derivat de l'aprovació de les noves lleis sobre procediment administratiu i règim jurídic.

Amb el marc normatiu actual és possible que es produïska una desviació en l'ús del registre per part d'algunes parelles que sol·liciten inscriure's.

Aquesta problemàtica no és exclusiva de les "unions de fet", ja que s'ha pogut constatar que s'estan denegant inscripcions de matrimonis civils dirigits a regularitzar la situació de persones estrangeres al nostre país i s'està generant jurisprudència sobre aquest tema. Resulta molt il·lustrativa la valoració de l'assumpte que realitza la Fiscalia General de l'Estat en els seus dues últimes memòries.

Per tant, sembla convenient dotar a la gestió del registre d'instruments jurídicament viables que permeten proposar la denegació o cancel·lació de la inscripció en determinats suposats per a evitar realitzar inscripcions que puguen ser utilitzades amb una finalitat diferent a la prevista per la llei. Tot això amb ple respecte al dret nacional, europeu i internacional en matèria de protecció de la població migrant.

Qüestions organitzatives i de funcionament analitzades

L'informe incorpora també una anàlisi de diversos aspectes relatius a l'organització i funcionament del Registre d'Unions de fet que, per la seua extensió i grau de detall, s'exposa a continuació de forma resumida

- Sobre l'organització del Registre: s'ha apreciat una excessiva concentració de la tramitació dels expedients en la seu central del registre el que comporta un major retard en la resolució de les sol·licituds de la província de València. Definir un model d'organització més descentralitzat podria contribuir a corregir aquesta situació.
- Sobre la tramitació dels expedients: S'ha observat la conveniència de dictar instruccions que reduïsquen les gestions diàries de coordinació i faciliten al personal l'aplicació de criteris comuns per a avaluar la complexa documentació que, sovint, aporten els sol·licitants.

D'altra banda, l'aplicació informàtica de gestió del registre necessita ser actualitzada per a facilitar la tramitació i la gestió de la documentació.

Així mateix hauria d'evolucionar-se en la incorporació d'utilitats d'administració electrònica com la signatura, arxiu de documentació, consulta del DNI i empadronament dels sol·licitants, i bolcat automàtic de dades dels sol·licitants.

Finalment, s'ha observat la realització d'alguns tràmits de caràcter intern la supressió del qual també aportaria simplificació.

- Sobre el seguiment de la gestió: Les possibilitats d'explotació estadística que ofereix l'aplicatiu de gestió resulten insuficients i això comporta que el seguiment haja de realitzar-se de manera manual. Convindria avaluar quina informació seria necessari afegir i millorar la capacitat d'actual d'explotació de dades.